

Ďalšie nebezpečné vírusové ochorenie v chovoch lososovitých rýb na Slovensku

Na Slovensku je po pár rokoch opätovne zaznamenaný prípad výskytu nebezpečného vírusového ochorenia lososovitých druhov rýb – Infekčnej nekrózy pankreasu (IPN) u chovateľa z Podbielša.

Infekčná nekróza pankreasu (IPN) je vysoko nákazlivé vírusové ochorenie mladých lososovitých rýb v intenzívnych chovoch. Ochorenie je na zozname III európskej legislatívy a donedávna patrilo medzi choroby, ktoré podliehajú hláseniu a môžu byť zaradené do národného programu eradikácie. Pri poslednej novelizácii Zákona č. 39/2007 Z.z. bola žiaľ IPN z tohto zoznamu vypustená.

Chorobu spôsobuje vírus patriaci do čeľade *Birnaviridae*. Po usušení je infekčný viac ako týždeň, vo vode pri teplote 20°C viac ako 3 mesiace.

V našich podmienkach je vnímavý voči chorobe pstruh potočný, pstruh dúhový, sivoň americký a lipeň tymiánový.

Infekčná nekróza pankreasu má obvykle akútny priebeh. U malých rýb (do 5 cm) a teplote okolo 12°C prepuká nákaza už po 5 až 6 dňoch., inkubačná doba však môže byť aj dlhšia (2 až 4 týždne). Najprudší priebeh ochorenia je v rozmedzí teplôt 10 až 14°C. Postihnuté ryby vykazujú poruchy plávania (špirálovité otáčanie okolo pozdĺžnej osi), neskôr ležia na dne nádrže, alebo sú odplavované vodou, neprijímajú potravu, strácajú reflexy a hromadne hynú. Nápadné je tmavé sfarbenie tela postihnutých rýb. Z ďalších zmien sa vyskytuje jedno alebo obojstranné vypúlenie oka, krvácaniny na základniach plutiev a zväčšenie telovej dutiny. Pri pitve sa zisťuje presiaknutie orgánov až vodnatieľka a krvácaniny v orgánoch. Vírus spôsobuje nekrózu infikovaných buniek pankreasu. V dôsledku týchto zmien dochádza k vážnym fyziologickým poruchám a rýchlemu hynutiu chorých rýb.

Diagnóza sa potvrdzuje ako u všetkých viróz identifikáciou pôvodcu v Národnom referenčnom laboratóriu pre choroby rýb v SR.

Terapia v súčasnosti nie je známa.

Prevenencia spočíva v prvom rade v ochrane chovov. Nakoľko je vírus prenášaný ako horizontálne (voda, výkaly rybožravých vtákov, náradie, potrava) tak aj vertikálne (ikry), samotná dezinfekcia ikier nemôže zabrániť prenosu vírusu.

V súčasnej dobe existujú komerčne dostupné vakcíny proti IPN, avšak ohlasy chovateľov vyjadrujú dosiaľ nedostatočnú efektivitu týchto vakcín.

Z hľadiska prevencie vyplýva nevyhnutnosť zväžiť z akého chovu sa bude realizovať zarybnie a súčasne požiadavka aktuálneho virologického vyšetrenia nakupovaných rýb.

Veríme, že spoločným úsilím sa nám podarí eliminovať riziká prenosu tohto nebezpečného ochorenia na ryby v slovenských vodách.